

Rusmir Šabeta*

**Podsticaji za unapređenje rada na složenim
predmetima:
uticaj sistema plata i naknada i ocjenjivanja rada
nosilaca pravosudnih funkcija**

Sadržaj

1. Uvod

2. Sistem plata i naknada

2.1. Primanja sudija

2.2. Mogućnosti za izmjene zakonskog okvira

2.3. Platni razredi

2.4. Posebni uslovi rada: dodatak na platu na osnovu posebnih uslova

2.5. Međunarodni standardi i iskustva iz drugih zemalja

3. Ocjenjivanje i imenovanje

3.1. Ocjenjivanje

3.2. Imenovanje

3.3. Analiza stanja

4. Zaključak i prijedlozi

1. Uvod

U analizi se ispituje uticaj sistema plata i naknada, odnosno ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija na efikasnost i kvalitet rada pravosuđa. Težište je na sudijama i pitanju unapređenja rada na složenim predmetima. Analiziran je postojeće zakonski okvir kako bi se ocijenilo da li je u okviru postojećeg zakonskog okvira moguće koristiti elemente koji bi unaprijedili rad pravosuđa, te da li postojeći sistem uzima u obzir rad na najsloženijim predmetima. Predstavljene su i određene mogućnosti za unapređenje postojećeg okvira. Dodatno, prikazane su razlike između sistema plata sudija i tužilaca na različitim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. Naznačeni su principi koji su utvrđeni međunarodnim standardima u pogledu plata sudija i tužilaca. Također je analizirano da li postojeći sistem ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija podstiče rad nosilaca pravosudnih funkcija na najsloženijim predmetima, s težištem na kriterijima za ocjenjivanje rada sudija i mogućnostima za njihovo unapređenje.

* Autor je uposlen u Sekretarijatu VSTV-a BiH.

2. Sistem plata i naknada

2.1. Primanja sudija

Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu je odlukama o donošenju odgovarajućih zakona uspostavio jedinstveni sistem plata i naknada za sudije i tužioce u BiH¹. Navedene odluke su donesene krajem 2005. (BiH, FBiH i RS), odnosno početkom 2006. godine (BD BiH). Zakonima su harmonizovani iznosi osnovnih plata u BiH i materijalnih naknada za sudačke i tužilačke pozicije u pravosudnim institucijama sa uporedivom stvarnom nadležnošću. Tako su, primjera radi, utvrđeni u istom iznosu osnovna plata i materijalne naknade za sudije osnovnih sudova i općinskih sudova (2.400,00 KM), kantonalnih sudova i okružnih sudova (3.000,00 KM) i tako dalje. Interesantno je napomenuti da je visina osnovne plate kantonalnih/okružnih tužilaca određena tako da bude izjednačena sa platom sudija općinskih/osnovnih sudova. Zakonima su za sudije i tužioce bile predviđene i neke od naknada koje pripadaju i drugim zaposlenim u institucijama javne uprave, tačnije naknada za godišnji odmor ali u znatno većem iznosu. Također, zakonima je bilo predviđeno godišnje povećanje plata u skladu sa rastom prosječne plate u BiH, a nakon što ona pređe vrijednost od 800,00 KM. To se desilo tokom 2011. godine.

Nakon 2010. godine višestrukim izmjenama navedenog zakona na različitim nivoima vlasti narušen je jedinstveni sistem plata i naknada nosilaca pravosudnih funkcija u BiH. Sudijama i tužiocima u FBiH su uvedene i ostale naknade na koje imaju pravo zaposleni u institucijama BiH (naknada za ishranu tokom rada, naknada za prevoz na posao, naknada za prekovremeni rad, noćni rad, rad u dane praznika i prekovremeni rad i otpremnine prilikom odlaska u penziju, naknada za odvojeni život od porodice i smještaj u mjestu rada). Zbog različite primjene poreza na dohodak, pojavila se razlika u neto primanjima sudija i tužilaca u zavisnosti od entiteta u kojima imaju mjesto prebivališta. Plata sudija i tužilaca u RS je posljednjim zakonskim izmjenama² izražena kao „osnovna mjesečna plata sudija je plata u kojoj su sadržani porez na dohodak i doprinosi“; propisano je da ovako definisana plata za sudije osnovnog suda iznosi 4.426,00 KM. Navedeni iznos praktično predstavlja iznos bruto plate. Sudije i tužiocima u RS su također dobili pravo na naknadu za prevoz. Zaustavljen je godišnji rast plate sudija i tužilaca u RS tako da je povećan iznos prosječne mjesečne bruto plate u RS na iznos od 1.625,00 KM; plate nosilaca pravosudnih funkcija neće se povećavati sve dok prosječna mjesečna bruto plata u Republici Srpskoj, izračunata za kalendarsku godinu, ne dostigne ili ne bude veća od 1.625,00 KM. U vrijeme izrade ovog rada prosječna mjesečna bruto plata u RS iznosi 1.546,00 KM.

Sve navedeno dovelo je do *razlika u primanjima sudija u FBiH i RS*, tako da su primanja sudija u FBiH značajno veća u odnosu na sudije u RS. Primjera radi, sudija općinskog suda u FBiH sa 10 godina radnog staža prima neto platu u iznosu od oko 3.000,00 KM, a pored toga sudija ostvaruje i 200,00 KM po osnovu prava na mjesečnu novčanu naknadu za ishranu u toku rada (topli obrok). Međutim, sudija osnovnog suda u RS prima osnovnu platu u nižem iznosu od oko 2.850,00 KM (ovo je okvirna procjena imajući u vidu nedavno usvajanje novog Zakon o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u RS). Osim toga sudije u RS nemaju pravo na mjesečnu novčanu naknadu za ishranu u toku rada (topli obrok).

¹ Zakon o platama i naknadama u sudskim i tužilačkim institucijama na nivou BiH, *Sl. gl. BiH* 90/05, Zakon o platama i naknadama sudija i tužilaca u Federaciji BiH, *Sl. nov. FBiH* 72/05, Zakon o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u RS, *Sl. gl. RS* 115/05 i Zakon o platama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Brčko distriktu BiH, *Sl. gl. BDBIH* 01/06.

² Zakon o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u RS (bilj. 1).

Elementi za izračun plata za sudije i tužioce u Federaciji BiH su osnovna mjesečna plata i uvećanje osnovne plate za svaku punu godinu radnog staža. Pored toga, kao što je navedeno, nosioci pravosudne funkcije ostvaruju sve ili dio naknada kako slijedi: naknada za ishranu tokom rada, naknada za prevoz na posao, naknada za prekovremeni rad, noćni rad, rad u dane praznika i prekovremeni rad i otpremnine prilikom odlaska u penziju, naknada za odvojeni život od porodice i smještaj u mjestu rada. Evidentno je da prema postojećem zakonskom okviru, vrsta ili složenost predmetâ na kojima sudije/tužioci rade nije, niti na bilo koji način ne može biti, korišten kao element obračuna plata. Također, sistem plata i naknada *nema direktnog uticaja* na efikasnost i kvalitet sudija i tužilaca u smislu nagrađivanja za rad na složenim predmetima, odnosno za efikasan i kvalitetan rad. Sudijama/tužiocima se plate povećavaju na godišnjem nivou (godišnja korekcija plata), te prilikom napredovanja u karijeri (npr. sa pozicije općinskog na poziciju kantonalnog sudije).

2.2. Mogućnosti za izmjene zakonskog okvira

Radi analize mogućih izmjena zakonskog okvira kojim bi se eventualno uveli elementi rada na složenim predmetima ili učinka na plate sudija i tužilaca, uzeta su u obzir rješenja koja se primjenjuju za zaposlene u institucijama javne uprave na nivou BiH (ministarstva, agencije itd). Slični principi za određivanje plata i naknada zaposlenima u organima javne uprave primjenjuju se i na ostalim nivoima vlasti u BiH.

Postoje dvije mogućnosti za izmjene zakonskog okvira: (1) platni razredi ili (2) dodatak na platu na osnovu posebnih uslova rada.

2.3. Platni razredi

U institucijama BiH zaposleni mogu biti raspoređeni na jedan od platnih razreda prema metodologiji koju je pripremila Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Prema ovoj metodologiji uposleni napreduje u viši unutarnji platni razred u sljedećim slučajevima:

- a) *kada u posljednje dvije ocjenjene kalendarske godine, dobija u kontinuitetu ocjenu „naročito uspješan“, za rad na radnom mjestu na koje je trenutno raspoređen, ili za rad na radnim mjestima istog ranga u odnosu na trenutno radno mjesto.*
- b) *kada u posljednje četiri ocjenjene kalendarske godine, dobija u kontinuitetu najmanje ocjenu „uspješan“, za rad na radnom mjestu na koje je trenutno raspoređen, ili za rad na radnim mjestima istog ranga u odnosu na trenutno radno mjesto.*

Dakle, kao kriterij za raspoređivanje zaposlenika u viši platni razred uzimaju se u obzir njihove godišnje ocjene rada.

Komparativno posmatrano, u Republici Sloveniji propisano je Zakonom o sudskoj službi pravo sudija na napredovanje u platnim razredima na istoj sudačkoj poziciji, kao jedan od načina napredovanja u karijeri sudije. Odluku o napredovanju u platnim razredima donosi predsjednik suda na prijedlog sudije, nakon što se provede postupak ocjenjivanja njegovog rada. U okviru raspona utvrđenih zakonom koji reguliše plate u javnom sektoru, sudije u prvostepenim sudovima mogu napredovati najviše za četiri, sudije u drugostepenim sudovima za najviše tri i sudije u višim sudovima najviše za dva platna razreda.

2.4. Posebni uslovi rada: dodatak na platu na osnovu posebnih uslova

Prema članu 27 Zakona o platama i naknadama u institucijama BiH³:

- (1) *Policijskim službenicima pripada pravo na poseban dodatak (policijski dodatak), i to pojedinačno najviše do 40 % od osnovne plaće, s tim da ukupan fond za isplate policijskog dodatka iz ovoga stavka ne može biti veći od 35 % proračuna predviđenog za osnovne plaće policijskih službenika na koje se odnosi dodatak iz ovoga stavka.*
- (2) *Policijskim službenicima raspoređenim na poslove u sastavu Jedinice za specijalnu podršku Državne agencije za istrage i zaštitu može se pojedinačno odobriti poseban dodatak najviše do 50 % od osnovne plaće.*
- (3) *Imenovanim policijskim službenicima iz članka 17. ovoga zakona ne pripada pravo na poseban dodatak iz st. (1) i (2) ovoga članka.*
- (4) *Državnim službenicima Državne agencije za istrage i zaštitu koji obavljaju poslove u neposrednoj vezi s operativno-istražnim poslovima te su kao takvi utvrđeni u Pravilniku o unutarnjoj organizaciji pripada pravo na poseban dodatak do 25 % od osnovne plaće.*
- (5) *Vijeće ministara, na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, donosi podzakonski akt kojim se detaljnije uređuju dodaci iz st. (1), (2) i (4) ovoga članka.*
- (6) *Pojedinačno rješenje o utvrđivanju dodatka iz st. (1), (2) i (4) ovoga članka donosi ravnatelj policijske agencije na temelju podzakonskog akta iz stavka (5) ovoga članka.*

Kao što se vidi, ovakav način nagrađivanja nije primjeren za sudije/tužioce koji rade na složenim predmetima, ali podrazumijeva stalnost pozicije, tj. rješenje po kojem bi sudije/tužiocu u dužem periodu bili raspoređeni da rade isključivo na složenim predmetima. Evropska mreža pravosudnih vijeća (ENCJ) usvojila je „Izveštaj o finansiranju pravosuđa – Sažetak međunarodnih i ENCJ dokumenata 2015-2016. godina⁴“ (Izveštaj). Izveštaj ENCJ sadrži više preporuka u vezi sa finansiranjem pravosuđa. U okviru desete preporuke navodi se da plata sudije mora biti zasnovana na generalnom standardu i objektivnim i transparentnim kriterijima, ali njegova plata ne može zavisi od ocjene rada. Također, u Prilogu uz Izveštaj sistematizovano je šest principa na osnovu pregleda brojnih međunarodnih dokumenata u kojima su obrađena različita pitanja iz oblasti finansiranja pravosuđa. U okviru petog principa naznačeno je, pored ostalog, da je potrebno isključiti osnov za dodjelu sudijama ad hoc povišica (bonus) ili nefinansijska pogodnost, zbog mogućnosti da se ispolji element diskrecije kod donošenja odluke o primjeni ovih pogodnosti.

Prema podacima koje je prikupila Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (CEPEJ)⁵ od država članica Vijeća Evrope, mogućnost da se sudiji dodijeli određeni „bonus za produktivnost“ bila je predviđena u malom broju država: Albanija (*bonus je jednak mjesečnoj plati za*

³ Zakona o platama i naknadama u institucijama BiH, *Sl. gl. BiH* 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20.

⁴ Izveštaj o finansiranju pravosuđa – Sažetak međunarodnih i ENCJ dokumenata 2015-2016. godina usvojen je na sjednici Generalne skupštine Evropske mreže pravosudnih vijeća, koja je održana 03. 06. 2016. godine.

⁵ Komitet ministara Vijeća Evrope je u septembru 2002. godine osnovao Evropsku komisiju za efikasnost pravosuđa. CEPEJ svake dvije godine objavljuje Izveštaj o evaluaciji evropskih pravosudnih sistema. 8. izvještaj je objavljen 22. 10. 2020. godine - na osnovu podataka prikupljenih od 47 država članica Vijeća Evrope za 2018. godinu.

najuspješnije sudije), Francuska (fleksibilna premija krivičnim i građanskim sudijama koju dodjeljuje predsjednik suda), Ruska Federacija (nagrada sudijama za rezultate rada koji uzimaju u obzir više kvantitativnih i kvalitativnih parametara) i Španija (bonus za kvantitativne rezultate rada ili za zamjenu drugog sudije).

Također, CEPEJ na osnovu podataka prikupljenih od država članica priprema indikator “*Omjer prosječne bruto plate u državi u odnosu na bruto platu sudije i tužioca na početku karijere*”. Prema posljednjem objavljenom Izvještaju o evaluaciji europskih pravosudnih sistema za 2018. godinu, koji je CEPEJ objavio u toku 2020. godine, prosječni omjer prema navedenom indikatoru u državama članicama Vijeća Evrope bio je 2,5 za sudije (to jeste, u prosjeku, bruto plate sudija su bile veće za 2,52 puta od prosječne bruto plate u državama članicama Vijeća Evrope). Za BiH je ostvaren omjer veći od generalnog prosjeka, to jeste 2,9. Poređenja radi, u drugim državama iz okruženja BiH ostvarene su, uglavnom, niže vrijednosti za ovaj pokazatelj: Slovenija (1,61), Hrvatska (1,67), Srbija (2,14), Crna Gora (2,34), Sjeverna Makedonija (2,83) i Albanija (2,9). Što se tiče tužilaca u Izvještaju o evaluaciji europskih pravosudnih sistema za 2018. godinu navedene su slijedeće vrijednosti u pogledu omjera prosječne bruto plate u državi u odnosu na bruto platu tužioca na početku karijere: prosjek za sve države Vijeća Evrope (1,85), BiH (2,9) i države u okruženju BiH (Slovenija - 1,61, Hrvatska - 1,67, Crna Gora - 2,02, Sjeverna Makedonija-2,04 Srbija - 2,41, Albanija - 2,42).

3. Ocjenjivanje i imenovanje

Da li postojeći sistem ocjenjivanja i napredovanja u pravosuđu u BiH podstiče efikasan i kvalitetan rad nosilaca pravosudnih funkcija na najsloženijim predmetima? Težište je na kriterijima za ocjenjivanje rada sudija. Treba imati na umu da su sva razmatranja i zaključci u ovom dijelu jednako primjenjivi i na tužioce u BiH.

3.1. Ocjenjivanje

Kriterijima za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini⁶ (Kriteriji) utvrđuju se elementi ocjene rada i svrha ocjenjivanja rada sudija. Predsjednik suda ocjenjuje rad sudija svake godine prema sljedećim elementima ocjene rada: ostvarena orijentacijska norma, kvalitet odluka i ažurnost rada. Ovi kriteriji su utemeljeni, prije svega, na kvantitativnim pokazateljima u vezi sa radnim rezultatima sudija u određenoj godini.

Ocjenjivač će, na ukupan zbir ostvarenih bodova, u određenim slučajevima ocjenjivanom sudiji dodijeliti dodatne bodove, ukoliko su sudije obavljale dužnost na dva ili više referata različitih odjela, odnosno sudijama koji su ažurno i efikasno rješavali predmete srednjeg i visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala i sudijama koji su bili edukatori i ocijenjeni su kao edukatori ocjenom vrlo dobar i odličan, kao i sudijama koji su pokazali spremnost za prihvatanje dodatnog rada u vezi s vršenjem sudijske funkcije.

Ocjenjivanje rada sudija provodi se, pored ostalog, u cilju napredovanja u karijeri i utvrđivanja potrebe za obukom nosilaca pravosudnih funkcija. Ostali ciljevi ocjenjivanja su:

⁶ Kriteriji za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini, Sl. gl. BiH 1/21.

- unapređenje djelotvornosti i kvalitete pravosudnog sistema, kroz unapređenje stručnih i profesionalnih sposobnosti nosilaca pravosudne funkcije;
- unapređenje upravljanja pravosudnim institucijama i postizanja njihova učinkovitijeg i djelotvornijeg rada;
- unapređenje odgovornosti pravosudnog sistema i jačanja povjerenja građana.

3.2. Imenovanje

Poslovníkom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (Poslovník)⁷ uređuju se postupak i kriteriji za imenovanje nosilaca pravosudne funkcije. Stručnost kandidata i sposobnost pravne analize su najznačajniji kriteriji za rangiranje kandidata u postupku imenovanja. Stručnost i sposobnost pravne analize za kandidate koji su nosioci pravosudne funkcije utvrđuju se na osnovu ocjene rada kandidata za posljednje tri godine za koje su ocijenjeni, računajući do dana isteka roka za podnošenje prijave. Nadalje, za kandidate koji su nosioci pravosudne funkcije ostali kriteriji za imenovanje boduju se na razgovoru koji sa njima obavlja odgovarajuća komisija sastavljena od članova VSTV BiH, a ti kriteriji su kako sijedi:

- sposobnost kandidata da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju za koju se prijavio; profesionalnu nepristrasnost i ugled, te ponašanje van posla;
- dosadašnje radno iskustvo kandidata (dužina radnog staža u pravosuđu/pravno iskustvo kandidata);
- stečeno znanje i kompetencije kandidata;
- edukacija i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci;
- komunikativnost.

3.3. Analiza stanja

Iskazana sposobnost sudije da rješava konkretne kompleksne predmete ne razmatra se kroz poseban kriterij u postupku ocjenjivanja, odnosno imenovanja nosilaca pravosudne funkcije. Ipak, bitno je naznačiti da kompleksnost riješenih predmeta može imati indirektni uticaj u postupku ocjenjivanja rada sudija u vezi sa bodovanjem po osnovu ostvarenja godišnje orijentacione norme. Naime, kompleksnost pojedinačnih predmeta uzima se u određenoj mjeri kod obračuna ostvarenja godišnje orijentacione norme.

U načelu, Pravilnikom o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u Bosni i Hercegovini⁸ (u daljnjem tekstu: „Pravilnik”) propisuju se orijentaciona mjerila za praćenje i mjerenje rada i radnih rezultata sudija, kao godišnji normativ po referatima, fazama postupka i načinu završetka predmeta u određenoj godini (tzv. godišnja orijentaciona norma). Međutim, Pravilnik predviđa dva izuzetka od propisanih orijentacionih mjerila kako bi se uzela u obzir složenost završenih predmeta kod obračuna ostvarenja godišnje orijentacione norme pojedinačnog sudije. Prije svega, predviđen je poseban normativ za sve završene predmete ratnih zločina i organizovanog kriminala u okviru krivičnog referata; nadalje, predsjednik suda može na

⁷ Prečišćeni tekst Poslovníka VSTV BiH sadrži tekst objavljen u *Sl. gl. BiH* br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21 i 1/22.

⁸ Pravilnik o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u Bosni i Hercegovini, *Sl. gl. BiH* 43/12, 38/13, 8/14, 2/16, 7/16, 56/16 i 25/17.

obrazloženi zahtjev postupajućeg sudije odrediti da se pojedinačnom predmetu dodijeli veća vrijednost od one koja je predviđena mjerilima utvrđenim u Pravilniku.

Također, shodno preporukama iz izvještaja stručnjaka koje je angažovalo Vijeće Evrope (2014. godina) i Evropska komisija (2017. godina), VSTV BiH je predvidio novi element ocjene rada u ranije važećim Kriterijima za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini, koji su usvojeni u toku 2018. godine⁹ - analitički kvalitet rada i odluka sudija. U okviru ocjene analitičkog kvaliteta bilo je propisano da se cijene različiti parametri, uključujući i kvalitet vođenja postupka bez obzira na složenost predmeta. Spособnost sudije da rješava kompleksne predmete bio je jedan od indikatora za procjenu njegove uspješnosti u pogledu kvaliteta vođenja postupka. Međutim, presudom Suda Bosne i Hercegovine¹⁰, ukinuti su Kriteriji za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini iz 2018. godine.

Konkretno iskazana sposobnost sudije da efikasno provede postupak u naročito složenom predmetu i da blagovremeno donese kvalitetno obrazloženu meritornu odluku u takvom predmetu, značajno doprinosi unapređenju djelotvornosti i kvaliteta rada pravosudnog sistema i jačanju povjerenja građana u rad pravosuđa. U skladu sa navedenim, takav uspjeh je neophodno valorizovati u postupku ocjenjivanja rada sudija i, samim tim, u kontekstu njegovog napredovanja u karijeri. Važeći kriteriji sadrže indikatore koji omogućuju da se utvrdi uspješnost sudije u pogledu realizacije kvantitativnih ciljeva koje je odredio VSTV BiH (broj i vrsta donesenih odluka/ostvarena godišnja orijentaciona norma, procenat potvrđenih odluka i procenat realizacije plana rješavanja predmeta). Međutim, ovi kriteriji ne omogućuju ocjenjivaču da prati i analizira kvalitativni aspekt rada ocjenjivanog sudije (npr. kvalitet obrazloženja meritorne sudske odluke i način vođenja postupka), što je posebno važno pitanje kada je riječ o razmatranju postupanja određenog sudije u izrazito složenim predmetima.

Adekvatno vrednovanje kvalitativnog aspekta sudačkog rada moguće je postići samo unapređenjem postojećeg pravnog okvira, koji donosi VSTV BiH, tako da se kriteriji za ocjenjivanje dopune sa mehanizmom za analitičku ocjenu rada sudije, koji u određenom periodu ocjenjivanja riješi naročito složen predmet. Svrha ovog mehanizma bi bila da se vrednuje samo izuzetno efikasan i kvalitetan radni rezultat iskazan prilikom rješavanja posebno složenog predmeta. Zbog toga bi bilo opravdano propisati primjenu ovakvog eventualnog mehanizma tako da se (1) obuhvati mali broj izuzetno složenih predmeta koji budu riješeni u toku određene godine i (2) analizira i ocjeni uspješnost rada sudija u ovim predmetima. Bilo bi od izuzetne važnosti da se ovaj mehanizam razradi tako što će se predvdjeti jasni parametri za odabir izuzetno složenih predmeta i za procjenu uspješnosti rada sudija na ovim predmetima. U suprotnom, takav mehanizam bi mogao biti kompromitovan u praksi kroz obuhvatanje predmeta koji ne spadaju u kategoriju izuzetno složenih predmeta; nadalje, bez jasnih parametara za analizu uspješnosti, postoji bojazan, izazvana postojećim praksama, da bi se po inerciji dodijelila pozitivna evaluacija većini sudija koji su imali u radu i riješili izuzetno složen predmet. Predloženo rješenje je u skladu sa Mišljenjem Konsultativnog vijeća evropskih sudija o ocjeni

⁹ Kriteriji za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini iz 2018. godine, *Sl. gl. BiH* 93/18, 53/19 i 76/19.

¹⁰ Presuda Suda BiH br. S1 3 U 032644 19 U od 19. 05. 2020, kritika ove presude pod: http://fcjp.ba/analize/Edin_Sarcevic5-Ukidanje_Pravilnika_o_postupku_ocjenjivanja_rada_nosilaca_-_pravosudnih_funkcija_i_Kriterija_za_ocjenjivanje_rada_sudija_u_BiH_od_24_decembra_2018.pdf.

rada sudija iz 2014. godine¹¹, u kojem se preporučuje, između ostalog, da kriteriji za ocjenjivanje rada sudija u principu trebaju biti zasnovani na kvalitativnim elementima ocjene rada, uz manje učešće kvantitativnih elemenata.

4. Zaključak i prijedlozi

Sistem plata nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini uređen je zakonima, koji su zasnovani na principu da visina plate svih sudija, odnosno tužilaca u određenoj pravosudnoj instituciji zavisi od ranga institucije u hijerarhiji pravosudnog sistema. Modifikacija navedenog principa kroz uvođenje platnih razreda u sistem plata nosilaca pravosudnih funkcija mogla bi kreirati dodatni podsticaj za poboljšanje rada pravosuđa.

Zakonodavstvom kojim su regulisane plate i naknade nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini nije propisan osnov za preduzimanje mjera finansijske prirode, kojima bi se afirmisao njihov rad na najsloženijim predmetima. U načelu, ovakvo zakonodavno rješenje je u skladu sa međunarodnim standardima, kojima se sugeriše da bi eventualna dodjela nosiocima pravosudne funkcije posebne nagrade u vidu *ad hoc* povišice plate (bonus) mogla voditi diskreciji kod donošenja odluke o primjeni ove mjere. Ipak, potrebno je provesti diskusiju u okviru profesionalne zajednice o tome da li postoje specifične okolnosti u radu pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini, na osnovu kojih bi se eventualno formulisala inicijativa za uvođenje zakonskog osnova za dodjelu *ad hoc* povišice plate (bonusa), ukoliko se ocijeni da je određeni nosilac pravosudne funkcije demonstrirao uspjeh u vidu naročito efikasnog i kvalitetnog rada u toku vođenja postupka i izrade meritorne odluke u izuzetno složenom predmetu.

Važeći kriteriji za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija ne omogućavaju ocjenjivaču da prati i analizira kvalitativni aspekt rada ocjenjivanog nosioca pravosudne funkcije (npr. kvalitet obrazloženja meritorne sudske odluke i način vođenja postupka). Uvođenje analitičkog praćenja rada u okviru postupka ocjenjivanja bi omogućilo da se adekvatno sagledaju stručne sposobnosti nosilaca pravosudne funkcije u kontekstu razmatranja njihovog postupanja u izrazito složenim predmetima. Motivacija nosioca pravosudne funkcije za poseban angažman u radu na najsloženijim predmetima može se povećati ukoliko se kriteriji za ocjenjivanje njihovog rada dopune mehanizmom za analitičku ocjenu uspješnosti takvog rada. Svrha ovog posebnog mehanizma bi bila da se valorizuju rezultati rada na najsloženijim predmetima u postupku ocjenjivanja rada i samim tim u kontekstu njegovog napredovanja u karijeri. Bilo bi svrsishodno da profesionalna udruženja nosilaca pravosudnih funkcija iniciraju konsultacije sa VSTV BiH, kako bi se razmotrili različiti aspekti koji su bitni za definisanje ovog mehanizma.

¹¹ Mišljenje br. 17 (2014) Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE) o ocjeni rada sudija, kvaliteti pravosuđa i poštivanju nezavisnosti pravosuđa, pod linkom: <https://rm.coe.int/opinion-no-17-2014-ccje-montenegrin/1680a5e7f1>.